

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(повне найменування вишого навчального закладу)

Філологічний факультет

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра української літератури

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

спеціаліста

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему:

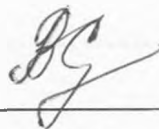
«Тетралогія А. Дімарова «Блакитна дитина»: між традицією і новаторством»

«Tetralogy by A. Dimarov «Blue Child»: between tradition and innovation»

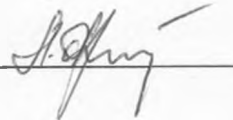
Виконала: студентка заочної форми навчання
напряму підготовки 7.02030301 Українська мова та література

Соцька Тетяна Ігорівна

Керівник к. філол. н., доц. Саєнко В.П.

Рецензент к. філол. н., доц. Мостова Л.Б.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ 7 від 26.04 2016 р.

Захищено на засіданні ЕК №2
протокол №10 від 3 вересня 2016 р.
Оцінка відмінно / A / 90
(за національною шкалою. шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

(підпис) доц. Шупта-В'язовська О.Г.

(підпис) доц. Шупта-В'язовська О.Г.

Одеса - 2016

780823

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. Розмаїття прози А.Дімарова	7
1.1. Цикл повістей у контексті творчості	7
1.2. Історія рецепції та інтерпретації творчості прозаїка.....	12
РОЗДІЛ II. Тематологічні аспекти циклу повістей.....	23
2.1. Художнє трактування проблем виховання і соціалізації особистості...23	
2.2. Інтерпретація особливостей формування креативу. Задатки, таланти і їх реалізація (в ранньому віці, середньому і дорослому).....	37
2.3. Морально-етичні мотиви і деякі аспекти екзистенційного вибору.....	44
РОЗДІЛ III. Художня своєрідність циклу повістей.....	50
3.1. Жанрово-композиційні особливості.....	50
3.2. Деякі особливості психологізму тетралогії.....	56
3.3. Стильова специфіка: взаємодія комічного, драматичного, трагічного	62
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73

ВСТУП

Анатолій Андрійович Дімаров – видатний український письменник, творчість якого здобула широке визнання й найвищу нагороду – Державну премію України імені Т. Шевченка. А гучна відмова від ордена Ярослава Мудрого, який йому мав вручити президент Янукович, – стала героїчним учинком дев'яностолітнього письменника. А. Дімаров аргументував свою позицію тим, що не може прийняти нагороду з рук тих людей, які штовхають його країну в безодню.

Господь відміряв А. Дімарову довгий вік для праці і боротьби за українську людину, український світ, українську державу. На жаль, 29 червня 2014 року серце Анатолія Андрійовича перестало битись. Українська література, культура та й уся Україна зазнали непоправної втрати – пішов з життя неспокійний, життєлюбний, дотепний, непокірний, з високим почуттям національної гідності чоловік. Своєю творчістю він назавжди вписався в українську культуру. З нами залишилися його мудрі та світлі книги, його жарти, його неповторні історії, які стали улюбленими для багатьох поколінь удачливих читачів.

За своє життя письменник написав значну кількість романів, повістей, оповідань, етюдів, казок для дітей. Вихід кожного з його творів ставав подією в літературному житті. Особливо пам'ятні серед них – «І будуть люди», «Ідол», «Біль і гнів», «Сільські історії», «Містечкові історії», «В тіні Сталіна», «Самосуд» і чимало інших. Літературні критики називають його Патріархом української літератури, неперевершеним майстром новел.

Письменник пройшов важкий життєвий шлях: пережив голодомор, колективізацію, воював на фронтах Другої світової війни, де був поранений, партизанів, у радянські часи зазнав партійно-ідеологічного тиску. Історію свого життя, переживань, глибинне розуміння людини, проблем сучасності письменник правдиво відобразив на сторінках своїх книг. «Описати все, як

воно було, показати так, як Бог намалював» – творче кредо письменника, якому він слідував усе своє життя. Твори Анатолія Дімарова хвилюють, зацікавлюють, спонукають до роздумів про життя, випромінюють добро творче начало, людяність, милосердя, поривання до високого й світлого. Своєю творчістю письменник допомагає пізнати самих себе, свою малість і силу, пробуджує в серцях шляхетні поривання.

Цінність літературної спадщини А. Дімарова полягає у критичному і реалістичному зображенні радянської епохи і сучасності. У творах письменника показане духовне багатство народу, висловлена любов автора до простого люду, віра в його сили, а також непримиренність до несправедливості, до приниження людської гідності в умовах тоталітарного суспільства.

Актуальність дослідження визначається необхідністю пізнати та дослідити проблематику та художню своєрідність повісті-тетралогії А. Дімарова «На коні й під конем», створеної як на класичних традиціях, так і засадничих принципах новаторства. Актуальним є і з'ясування мотивів, які використав автор задля порушення важливих проблем виховання гідності людини, як і аналіз виявів психологізму, з'ясування засобів і прийомів психологічного зображення у світлі авторської світоглядної позиції та автобіографічного контексту, аспектів екзистенційного вибору.

Має сенс практичне значення цієї наукової студії. Бо є потреба вивчати творчість А. Дімарова в школах, сприяти зацікавленню молоді його творчістю, треба видати книги (на сьогоднішній день досить важко не лише придбати книги Дімарова, а й знайти в бібліотеках), адже творчість Анатолія Андрійовича є дуже важливою і впливовою, має велике значення для українського суспільства.

Матеріали роботи можна використати для подальшого дослідження творчості А. Дімарова, проблематики і своєрідності його творів та суміжних тем.

Останнім часом про А. Дімарова та його творчість написано багато й

багатьма: літературними критиками, дослідниками сучасного літпроцесу, журналістами, колегами-письменниками, які застосовували різноманітні літературознавчі та літературно-критичні жанри щодо осмислення прози Дімарова.

І все ж залишається важливою проблема конкретного аналізу і з'ясування проблемно-тематичних і поетологічних аспектів тетралогії.

Саме тому тема цієї роботи є актуальною і потребує поглибленого вивчення.

Мета і завдання дослідження

Мета роботи – аналіз повісті-тетралогії «На коні і під конем», розкриття особливостей відображення проблематики та художньої своєрідності твору А. Дімарова.

Для досягнення мети необхідно вирішити наступні завдання:

- взяти до уваги понятійний апарат: тема, мотив, проблема, екзистенційність, жанр, психологізм;
- дослідити рецепцію творчості письменника;
- уважно в єдності змісту і форми проаналізувати повість-тетралогію «На коні і під конем»;
- з'ясувати особливості відображення проблематики;
- визначити тематологічні аспекти, зокрема виокремити наявні у творі морально-етичні мотиви;
- проаналізувати жанрово-композиційні особливості, стильову специфіку циклу повістей;
- дослідити та охарактеризувати форми, засоби, прийоми і функціональне спрямування психологічного зображення, окреслити людинознавчу концепцію митця, враховуючи автобіографічний і психологічний контекст його творчості.

Об'єктом дослідження є повість-тетралогія А. Дімарова «На коні і під конем», для кращого сприйняття якої залучено інформацію, надану біографічним методом дослідження та герменевтичною методикою.

Предметом дослідження є тематологічний та поетикальний аспекти повісті-тетралогії «На коні і під конем».

Теоретичну основу роботи складають літературознавчі, критичні праці Т. Кушнірової «Мотив як літературознавча категорія: ознаки і типологія» [39], Фащенко В.В «У глибинах людського буття: Етюди про психологізм літератури» [58], Ференца Н.С. «Основи літературознавства» [59] та робота В. Будного і М. Ільницького «Порівняльне літературознавство» [10]. До аналізу залучено значну кількість публікацій у газеті «Літературна Україна».

Методи дослідження

Основними методами дослідження при написанні роботи були аналітичний, порівняльно-історичний, типологічний, біографічний, структурний, психологічний, образно-проблемний, метод системно-цілісного аналізу літературного твору.

Наукова новизна

У роботі зроблено спробу різнобічно і комплексно дослідити проблематику тетралогії «На коні і під конем». Окрім цього, увага зосереджується на з'ясуванні своєрідності художнього мислення автора, виокремленні морально-етичних мотивів, стильової специфіки, жанрово-композиційних особливостей. Саме ці аспекти дослідження допоможуть продемонструвати новизну художніх засобів та стилю письменника, відкриють авторський світ митця на матеріалі одного з прикметних його творів.

Структура дослідження

Робота складається зі вступу, трьох розділів із суброзділами, висновків, списку використаних джерел (включає 75 позицій); обсяг роботи складає 80 сторінок.

ВИСНОВКИ

А. Дімаров – письменник багатогранний, його творчість стала виразним явищем сучасної української літератури, що має значний вплив як на її розвиток, так і на формування національної свідомості кожного українця. У творах письменника відбиваються найсуттєвіші проблеми життя, окреслюються теми, передусім національні, – саме з позиції українського народу. Проза А. Дімарова – це цілий світ, в якому кожен читач може знайти те, що стосується його особисто. Переживши чимало смертельних ситуацій, гонінь, письменник у творчості залишається оптимістом. Віра в майбутнє нашої держави ніколи не залишала автора, і саме сьогодні його слова є по-справжньому актуальними: «Знаєте, яка моя найбільша мрія...? Щоб Росія якось відчепилася від України! ...я вірю, і мрію, що Божа правда є на світі і вона здійсниться. Хотілося б хоч краєчком ока побачити, як воно далі буде. А що Україна, за яку боролася УПА, таки струсить паразитів зі своїх плечей і їх розпрямить» [42, с. 16]. Хоча і не здійснив А.Дімаров свою найбільшу мрію, та дав нам настанову, яку ми, українці, повинні пам'ятати усе своє життя: «Ми повинні зберегти свою націю, бо людина без національності перетворюється в ніщо. Нації – це єдиний подарунок Бога, який збереже людство» [70].

Проза А. Дімарова вражає розмаїттям проблематики, багатством жанрових форм (романи, повісті, оповідання, новели та новелети, есе та ін.). Але серед тематики художніх творів письменника домінантною завжди залишається проблема людини з її повсякденням, любов'ю, муками виживання, мріями, болями, смертю та безсмертям.

Представники різних поколінь і уподобань визнають, що А. Дімаров – талановитий письменник, який зумів «сказати в контексті складного, трагічного історичного процесу про біль і гнів українського народу, його вершини й низини в соціальному розвитку, про фальшивих ідолів і

підступних поводитирів. Його твори пройняті морально-етичними, духовними цінностями українського народу» [72].

Твори письменника мають не лише історичну цінність, а й величезний вплив на становлення повноцінної особистості, тому нам потрібно робити все для їх популяризації.

У роботі доведено, що актуальність теми дослідження зумовлена потребою осмислення проблематики та художньої своєрідності повісті-тетралогії А. Дімарова «На коні і під конем», потребою з'ясування функціональності форм, засобів і прийомів психологічного зображення у світлі авторської світоглядної позиції та автобіографічного контексту.

Проаналізувавши повість-тетралогію А. Дімарова «На коні і під конем», доходимо висновку, що письменник висвітлює важливу для суспільства проблему – виховання в сім'ї та школі, відповідальність батьків за своїх дітей. Автор зумів розкрити причини деградації моральних засад людини, але найголовніше те, що «досліджуючи ці причини, письменник намагається запропонувати різні відповіді на ці болючі питання» [22, с. 8]. Дружба, любов до батьківщини, її історія, природа і людина, становлення особистості, повага до старших, справедливість, честь і гідність – ось лише невелика частка мотивів циклу повістей, яка вражає глибокою правдивістю, живими, виразними образами героїв, поєднаними з глибинним реалістичним відтворенням важкого життя в період становлення нашої держави.

Отже, у хронологічній послідовності розгортається художня біографія героя на тлі життя його покоління. Анатолій Дімаров, зображуючи світ очима Толика, показує соціальні умови життя 1920 – 30-х рр. ХХ ст. Автор майстерно передав читачам проблему формування особистості в умовах суспільно-політичних чинників, розглянув особливості духовного розвитку нації, серед яких важливе місце посідає формування національної самосвідомості українців, виховання почуттів національної гідності й морального обов'язку перед народом, збереження національних звичаїв та обрядів, релігійних традицій.

Слід відзначити, що повість вирізняється такими рисами, як автобіографізм, глибокий психологізм, захоплююча сюжетність і динамізм розвитку подій. Уривчастість, епізодичність твору зумовлюються авторською концепцією, акцентуванням уваги на характері, внутрішньому світі персонажів.

Для твору характерне багатство лексики, синонімів, фразеологізмів, влучних і дотепних висловів.

Художньою особливістю творчості Дімарова є гумор, навіть про сумні, драматичні події автору вдається говорити так, що труднощі відступають на задній план, а перемога Добра над злом – обов'язкова.

Твір Анатолія Дімарова відзначається індивідуальністю авторського стилю, який характеризується яскравою предметністю зображення, точністю красою, гармонійністю висловів.

Автор іде шляхом переборення дистанції між героєм, автором і читачем. Письменник доводить, що тільки через пізнання людини, її характеру, можна пізнати світ, а відтак і досягнути закономірності суспільного життя через осмислення й художнє зображення буття окремого індивіда.

Проблематика повісті надзвичайно широка. Це соціальні проблеми, тісно пов'язані з морально-етичним комплексом, зокрема добра і зла, долі особистості і народу, бідності і багатства, людської гідності і духовної ницості. Книга вчить «доброті і патріотизму, правдивості і справедливості, дружбі й вірності справі, якій служиш. Врешті – учить бути людиною» [40, с. 49].

Авторитетний критик А. Погрібний зазначив, що «це – один із вищих проявів майстерності, коли народжена в глибині душі оповідь повністю переходить в життєподібну, реалістичну відчутність» [47, с. 152].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксьом А. Сюжети, видобуті з каменю : з архівних матеріалів Анатолія Дімарова ЦДАМЛМ України / А. Аксьом // Літературна Україна. – 2012. – № 18, 3 трав. – С. 1, 4.
2. Баранов В. На високогір'ї віку : до 90-річчя Анатолія Дімарова / В. Баранов // Літературна Україна. – 2012. – № 20, 17 трав. – С. 1, 3.
3. Баранов В. Якби розповісти про все прожите... : кілька штрихів до портр. А. Дімарова з нагоди його 85-ліття / Віктор Баранов // Київ. – 2007. – № 5. – С. 3-8.
4. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики / М. М.Бахтин. – М.: «Художественная литература», 1975. – 504 с.
5. Бахчевнікова Я. Секрети мистецької майстерності А. А. Дімарова (за збіркою «Зблиски») / Я. Бахчевнікова // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2007. – № 5. – С. 42-45.
6. Безхутрий Ю. Місто і містяни. Про «міські історії» Анатолія Дімарова / Юрій Безхутрий // Березіль. 1991.—№6.
7. Більчук М. Анатолій Дімаров / М. Більчук // Більчук М. Українські та зарубіжні письменники : розповіді про життя і творчість. –Т., 2007. – С. 44-45.
8. Бондаренко Ю. Жанрова своєрідність повістей-«історій» Анатолія Дімарова / Юлія Бондаренко // Слово і час. – 2002. – № 5. – С. 3-7.
9. Бондаренко Ю. Невигадані історії про життя: (Образ містечка у прозі А. Дімарова) / Ю. Бондаренко // Українська мова і література в сер. школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 2. – С. 199-202.
10. Будний В. Порівняльне літературознавство: У 2 ч. / Василь Будний, Микола Ільницький // Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана

- Передм. М. Слабошпицького / А.А. Дімаров. – К.: Дніпро, 1998. – 296 с.
22. Дімаров А. Анатолій Дімаров: «Я все життя збираю людські долі» / Анатолій Дімаров // Українська літературна газета. – 2010. – 23 лип. – С. 8-9.
23. Дімаров А. Анатолій Дімаров: «Я ціле життя жив, як вояки ОУН-УПА, під псевдо» / А. Дімаров ; розмову вів Т. Гросевич // Літературна Україна. – 2010. – № 45, 9 груд. – С. 5.
24. Дімаров А. А. Душа жіноча: повісті, оповідання, етюди / Анатолій Дімаров. – К.: Український пріоритет, 2013. – 357 с.
25. Дімаров Анатолій Андрійович // Письменники Радянської України : біобібл. довід. / авт.-упоряд. В. К. Коваль, В. П. Павловська. – К. : Рад. Письменник, 1981. – С. 70.
26. Дімаров Анатолій // Історія української літератури ХХ століття : у 2-х кн. Кн. 2 : друга половина ХХ століття / за ред. В. Г. Дончика. – К., 1998. – С. 285-289.
27. Дімарова Є. Н. Неспокійна моя доля : спогади / Є.Н. Дімарова // К.: Щек, 2007. – 255 с.
28. Дончик В. Неосвоєне багатство // Дончик В. З потоку літ і літпоток. – К., 2003. – С.160-180.
29. Загребельний П. Біль і гнів Анатолія Дімарова / П. Загребельний // Загребельний П. Неложними устами. Статті, есе, портрети / П. Загребельний. – К.: Рад. Письменник, – С. 218-224.
30. Кодак М. Карнавально-трагічний дух життя / Микола Кодак // Київ. – 2004. – № 11-12. – С. 168-169.
31. Кодак М. «Хвиноменологія» по-дімаровськи / Микола Кодак // Київ. – 2000. – № 5-6. – С. 132-133.
32. Козак С. Анатолій Дімаров: «Стиль письменника – це щоденна каторжна праця» / Сергій Козак // Літ. Україна. – 2011. – 4 серп., № 29. – С. 4-5.

33. Корецька М. Жанрово-стильові особливості роману Анатолія Дімарова «Його сім'я» / М. Корецька // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства (Збірник наукових праць). Випуск 15/ Відп. Ред.. І.В. Мабадош. – Ужгород, 2011. – С. 153-157.
34. Коскін В. Анатолій Дімаров: «Я все життя збираю людські душі» [Текст] / В. Коскін // Українська літературна газета. – 2010. – 16 серпня. (№10). – С. 10.
35. Костенко А. Своя дорога, свій голос / Анатоль Костенко // Дніпро. — 1972. – №6. – С.126-128.
36. Котляренко Н. Головного очима не побачиш. Повість А.Дімарова «Блакитна дитина» // Українська література. 7 клас. Конспекти уроків / Уклад.: А Пустовойт, В нудний. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – С.267-271.
37. Коцюбинський М. Іван Франко // М. Коцюбинський // Твори: В трьох томах. – К.: Дніпр, 1979. – Т.3. – С. 252-268.
38. Круглов А.В. Література «маленького народа» : критико-пед. беседи по вопр. дет. лит. Вып. I / А.В. Круглов. – М. : Изд. Кн.. магазина М. Д. Наумова, 1987. – 195 с.
39. Кушнірова Т.В. Мотив як літературознавча категорія: ознаки і типологія // Збірник наукових праць. Вісник Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка. Випуск 1 (34). – Полтава, 2004. – С.4.
40. Ленська С. Дитячий світ Анатолія Дімарова (за повістю «На коні і під конем» / Світлана Ленська // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2007. – № 5. – С. 46-49. – Бібліогр.: с. 49.
41. Ломазова К. За суворими мірками воєнного часу / К. Ломазова. – Київ. – 1985. – №4. – С. 125-132.
42. Малімон Н. Анатолій Дімаров: «На жаль, я не був бандерівцем!» За що відомий письменник хотів би поклонитися... Сталіну?/Наталія Малімон//Щоденна всеукраїнська газета «День». – 2007. – 16 лист.,

№199.

- 43.Мелешко В. А. Анатолій Дімаров : [про повість «Блакитна дитина»]
/ В. А. Мелешко // Мелешко В. А. Українська література. – К., 2012.
– С. 495-497.
- 44.Наєнко М. «З роси і води» : 17 травня виповнюється 90 років
Анатолію Дімарову / М. Наєнко// Рідний край. – 2012. – № 1. – С.
246.
- 45.Наєнко М. «Люблю і пишаюся спорідненістю з Тобою» : про листи
читачів до Анатолія Дімарова / М. Наєнко // Літературна Україна. –
2012. – № 10. – С. 1, 6.
- 46.Плужник О. М. Жанрова специфіка творчого доробку Анатолія
Дімарова / О. М. Плужник // Вісник Львівського національного
університету ім. Тараса Шевченка. – 2011. – №3 (214), Ч. III. – С.
182-187.
- 47.Погрибный А. Нужны ли детям испытания?// Радуга. — 1982. —
№8. — С.151—153.
- 48.Саєнко В. Сучасна українська література: компендіум / Валентина
Саєнко. – Одеса: Астропринт, 2014. – С. 46-63.
- 49.Сивокінь Г. Давні українські поетики / Григорій Сивокінь; друге
вид., з додатками. – Х. : Акта, 2001. – С. 130-133.
- 50.Сиротенко В. Авторська позиція в повістях А. Дімарова / В.
Сиротенко // Радянське літературознавство. – 1985. – № 8.
- 51.Слабошпицький М. Нам на нього пощастило. Про Анатолія
Дімарова, який схожий на свої книги / Михайло Слабошпицький //
Літ. Україна. – 2002. – 23 трав. – С. 6.
- 52.Слабошпицький М. Один із багатьох уроків : до 85-ліття А.
Дімарова / Михайло Слабошпицький // Літ. Україна. – 2007. – 17
трав. – С. 1, 4.

53. Слабошпицький М. Потенціал «сором'язливої форми». «Історії» Анатолія Дімарова / Михайло Слабошпицький // Жовтень. – 1987. – № 8. – С. 117-125.
54. Слабошпицький М. Про Анатолія Дімарова, який схожий на свої книги / М. Слабошпицький // Київ. – 2002. – № 4-5. – С. 127-129.
55. Слободян О. Є. А. Дімаров. «Для чого людині серце» : урок у 5 кл. / О. Є. Слободян // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2011. – № 10. – С. 27-29.
56. Стефанович Т. Художній дивосвіт Анатолія Дімарока : урок-зустріч з письменником / Т. Стефанович // Українська література в загальноосвітній школі. – 2007. – № 7. – С. 36-41.
57. Хализев В. Теория литературы / В. Хализев// – М., 1999.
58. Фащенко В. В. У глибинах людського буття : Етюди про психологізм літератури / Василь Васильович Фащенко. – К. : Дніпро, 1981. – 279 с.
59. Ференц Н.С. Основи літературознавства: Підручник. Затверджено МОН/ Ференц Н.С. – К., 2011. – С. 213.
60. Фоменко В. Г. Рефлексії урбаністичного способу буття в книзі Анатолія Дімарова «Боги на продаж: міські історії» / В. Г. Фоменко // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвузівський збірник наукових статей. – Ніжин: ТОВ Виробництво «Аспект-Поліграф», 2007. – Вип. XIII: Лінгвістика і літературознавство. – С. 264-269.
61. Форманова С. В. Художній світ «історій» Анатолія Дімарова / С. В. Форманова // Мова і культура. Вип.4. Т. 4, ч. 2. Мова і художня творчість / [гол. ред. Д. С. Бураго]. – К., 2002. – С. 198-203.
62. Штонь Г. Анатолій Дімаров / Григорій Штонь // Слово і час. – 1995. – № 5-6. – С. 12-17.
63. Штонь Г. Великий оповідач: до 80-річчя від дня народження Анатолія Дімарова / Г. Штонь // Дивослово. – 2002. – №5. – С. 58-60.

- 64.Штонь Г. Духовний простір української ліро-епічної прози / Г. Штонь. – К.: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1998. – С. 238.
- 65.Штонь Г. Анатолій Дімаров : літ. портр. / Григорій Штонь. – К. : Рад. письм., 1987. – 149, [1] с.
- 66.Щербакова Т. О. Автор і герой у прозі Анатолія Дімарова: еволюція взаємодія (компаративний аспект): автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.01.05 «Порівняльне літературознавство» / Т. О. Щербакова. – Дніпропетровськ, 2006. – 21 с.
- 67.Яценко Т. Особливості вивчення повісті А. Дімарова «Блакитна дитина» в 7 класі / Т. Яценко // Українська мова та література в школі. – 2006. – № 2. – С. 36-42.

Інтернет ресурси

- 68.Анатолій Дімаров: Зі сталініста я став переконаним націоналістом. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/news/505571/>.
- 69.Анатолій Дімаров: «У моїх книгах переважають бувальщини». – Режим доступу: <http://www.litakcent.com/2010/02/22/>.
- 70.Анатолій Дімаров: «Шкодную, що жив у такий страшний час, коли не можна було писати правду». Записала Тетяна Терен. – Режим доступу: <http://www.meest-online.com/snterviem/>.
- 71.Анатолій Дімаров: «Я серцем приріс до Криму...». Розмова з майстром. – Режим доступу: <http://www.switlytsia.crimea.ua/>.
- 72.Без Анатолія Дімарова Автор: Тетяна КОНОНЧУК №№13 (123) 4 липня – №14 (124) 18 липня 2014 року 19:45 31 серпня 2014 року. – Режим доступу: <http://www.litgazeta.com.ua/node/5053>.
- 73.Він залишив нам правду про ХХ століття. Микола ЖУЛИНСЬКИЙ, академік НАН України 7 серпня, 2014 - 16:41 Новітня українська

історія очима Анатолія Дімарова. – Режим доступу:
<http://m.day.kiev.ua/uk/article/ukrayina-incognita/vin-zalishiv-nam-pravdu-pro-hh-stolittya>.

74. Роман Анатолія Дімарова «Його сім'я» в літературно-критичній рецепції. Гросевич Тарас Володимирович. – Режим доступу:
http://sconference.org/publ/nauchno_prakticheskie_konferencii/filologicheskoe_nauk.

75. Т. Конончук Екзистенційний вимір комічного в повісті Анатолія Дімарова «Самосуд» 2011 р. с. 60-69 Літературознавчі студії Збірник наукових праць Випуск 30. – Режим доступу:
<http://www.uk.xlibx.com/4filologiya/31>.